

Gunstige ontwikkeling in kalversterfte

In de periode van 2009 tot 2017 was er een stijging zichtbaar in kalversterfte op melkveebedrijven. Als reactie hierop heeft de sector de afgelopen jaren ingezet op het geven van inzicht in de kwaliteit van de kalveropfok aan veehouders, het bieden van meer handvatten om de kwaliteit van kalveropfok te verbeteren en het stimuleren van meer zorg voor kalveren. In dit artikel delen we de resultaten van de ontwikkeling in kalversterfte.

Voorbeelden van dergelijke initiatieven zijn KalfOK, het Kalversterftekengetal en het KalfVolgSysteem. Met de Data-analyse van de diergezondheidsmonitoring kan het effect van deze initiatieven naast alle andere sectorale veranderingen op de kalversterfte worden bepaald. De kalversterftekengetallen over de periode van juli 2014 tot en met juni 2019 zijn geanalyseerd om meer inzicht te krijgen in factoren die van invloed zijn op kalversterfte. Alle kalversterftekengetallen, op zowel melkvee- als vleeskalverbedrijven, laten vanaf 2018 tot en met het tweede kwartaal van 2019 een daling zien.

Kalvergezondheid op bedrijven nog verder verbeteren

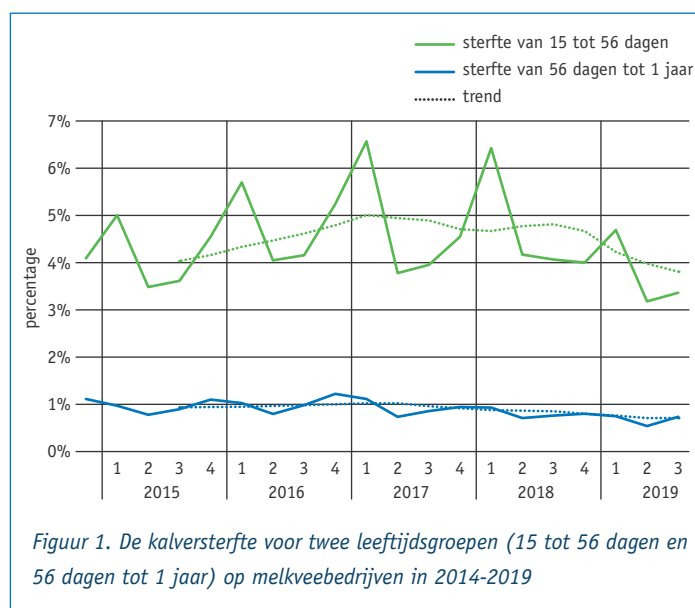
Deelname aan Kalversterftekengetal en KalfOK geeft veehouders en dierenartsen inzicht in de cijfers en kan aanleiding zijn om de jongveeopfok te optimaliseren. Acties om de kalveropfok te verbeteren waaronder vaccinatie, waar nodig in combinatie met een goede biestvoorziening, en preventieve behandeling is effectief bij het verlagen van de kalversterfte. Bedrijven met problemen in de opstartfase van de lactatie zouden het management van de droge koeien kunnen verbeteren en daarmee mogelijk ook de kalversterfte kunnen verlagen. Ook omgevingsfactoren zoals de buitentemperatuur waren sterk geassocieerd met kalversterfte.

U kunt maatregelen treffen om de effecten van extreem hoge of lage temperaturen voor de kalveren te verminderen door te stu-

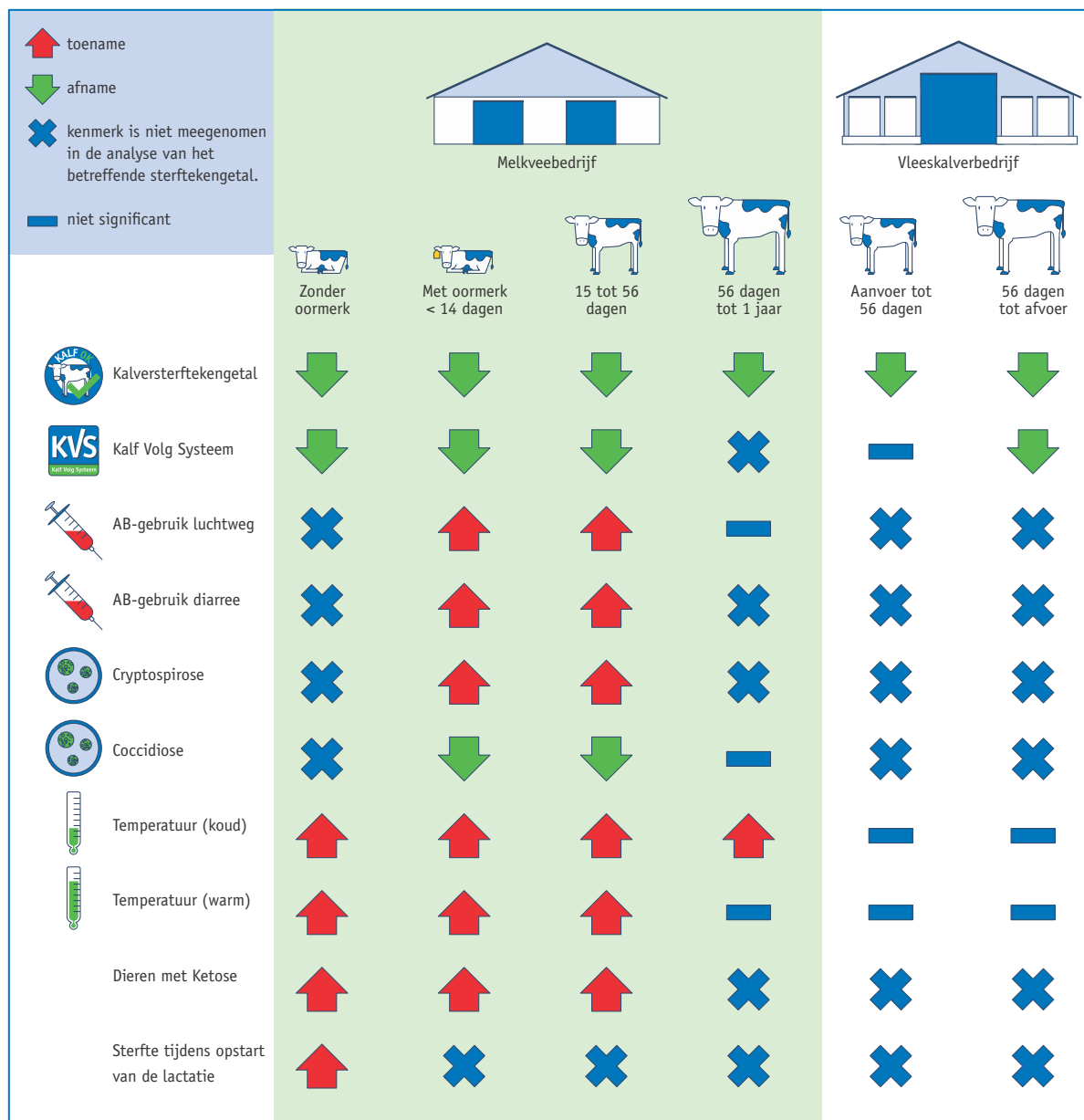
ren op voeding, kalverdekjes te gebruiken bij koud weer of de stallen extra te ventileren en te koelen bij hitte. Daarnaast kan extra waakzaamheid bij het afkalfproces van eerstekalves koeien bijdragen aan een lagere kalversterfte. Op bedrijven met veel verschil in sterfte tussen stier- en vaarskalveren lijken er mogelijkheden om de sterfte terug te dringen aangezien het bij één van de diergroepen beter gaat dan bij de andere.

De cijfers uitgelicht

In het meest recente jaar (2018/19) zijn er ten opzichte van 2016/17 meer bedrijven zonder sterfte, meer bedrijven met lage sterftepercentages en minder bedrijven met een hoge sterfte. In onderstaand figuur is als voorbeeld het verloop in sterfte in de tijd weergegeven voor kalveren in de leeftijd van 15 tot 56 dagen en in de leeftijd van 56 dagen tot 1 jaar op melkveebedrijven.

Figuur 1. De kalversterfte voor twee leeftijdsgroepen (15 tot 56 dagen en 56 dagen tot 1 jaar) op melkveebedrijven in 2014-2019

Figuur 2. Effect van verschillende factoren op de kalversterftekengetallen op melkvee- en vleeskalverbedrijven. Een groene dalende pijl geeft een verlaagd effect aan en een rode stijgende pijl een verhoogend effect.

Dierkenmerken en kalversterfte

Dierkenmerken die zijn onderzocht op hun samenhang met kalversterfte op melkveebedrijven waren de pariteit van de moeder, het geslacht van het kalf en of het kalf deel uitmaakte van een meerling. Zo hadden kalveren geboren uit eerstekalves koeien bijna twee keer zoveel kans om te sterven voor het moment van oormerken dan kalveren geboren uit meerderekalves koeien.

Sterfte voor het moment van oormerken bestaat uit de som van verworpen vruchten, doodgeboren kalveren en levend geboren kalveren die gestorven zijn voor het moment van oormerken. Het sterftepercentage van niet-geoormerkte kalveren wordt berekend door het aantal kalveren dat gestorven is voor het moment van oormerken te delen door het totaal aantal geboren kalveren (levend en dood).

Het verschil in sterftetekans tussen kalveren geboren uit eerstekalves of meerderekalves koeien was het grootst in de winterperi-

ode. Gemiddeld stierven iets meer geoormerkte stier- (3,5 procent) dan vaarskalveren (3,2 procent) tot en met 14 dagen leeftijd op melkveebedrijven. Het verschil in sterfte tussen stier- en vaarskalveren is beperkt en het komt zowel voor dat meer stier- dan vaarskalveren sterven (40 procent van de bedrijven) als omgekeerd (34 procent van de bedrijven). Op 26 procent van de bedrijven verschilt de sterfte tussen beide geslachten niet. Kalveren die deel uit maken van een meerling hadden in de onderzochte periode 2,5 keer meer kans om te sterven vóór het moment van oormerken dan eenlingkalveren (respectievelijk 19,0 procent en 7,7 procent). In de onderzochte periode was zo'n drie tot vier procent van de afkalvingen een meerlinggeboorte.

Implementatie KalfOK, KalversterfteKengetal en KalfVolgSysteem

In de periode na implementatie van KalfOK en het KalversterfteKengetal daalden alle kalversterftekengetallen op zowel melkvee- als vleeskalverbedrijven (Figuur 2). ▶

Hetzelfde geldt voor de periode waarin het KalfVolgSysteem (KVS) werd geïmplementeerd. In hoeverre de daling kan worden toegeschreven aan de implementatie van deze systemen is niet aan te tonen op basis van deze analyses, omdat de invoering gepaard ging met andere veranderingen in de sector, zoals de invoer van de fosfaatwetgeving. Het feit dat de periode waarin de daling is waargenomen bij alle geanalyseerde sterftekettingen gelijkloopt met de implementatie van deze systemen, geeft het wel een indicatie dat dit heeft bijgedragen aan een lagere kalversterfte.

Managementkenmerken en kalversterfte

Op basis van gegevens vanuit MediRund waren de leveranties van zowel antibiotica als andere medicijnen op melkveebedrijven in beeld. Het gebruik van antibiotica tegen diarree of luchtwegproblemen en de (preventieve) toepassing van medicijnen tegen Cryptosporidiose waren geassocieerd met een hogere kalversterfte. Ook problemen in de opstartfase van koeien waren geassocieerd met een hogere kalversterfte. Behandeling tegen coccidiose was juist geassocieerd met een lagere kalversterfte, mogelijk omdat deze vaak deel uitmaakt van een totaalpakket aan managementmaatregelen om de kwaliteit van kalveropfok te verbeteren in tegenstelling tot behandeling met antibiotica en cryptosporidiose-middelen. Een andere bevinding was dat extreem hoge of lage gemiddelde etmaaltemperaturen waren geassocieerd met een hogere kalversterfte op melkveebedrijven. Deze associatie werd niet gevonden voor vleeskalverbedrijven, mogelijk doordat op vleeskalverbedrijven het stalklimaat beter te reguleren is (Figuur 2).

Om de associatie tussen sterfte en managementmaatregelen te onderzoeken, werd de sterfte in de periode na een

managementaanpassing vergeleken met de sterfte in de periode ervoor. Het toepassen van vaccinaties is in de analyses gebruikt als maat voor een pakket aan maatregelen om de kalveropfok te verbeteren. Zo past een deel van de veehouders vaccinatie tegen diarree toe bij moederdieren. Bij een goede biestopname worden de kalveren vervolgens beschermd tegen deze kiemen. Daarnaast worden jonge kalveren gevaccineerd tegen luchtwegaandoeningen. Wanneer in de groep van vaccinerende bedrijven de sterfte in de periode waarin de kalveren waren beschermd door vaccinatie werd vergeleken met de sterfte in het jaar voorafgaand aan vaccinatie, bleek dat de sterfte daalde. Deze lagere sterfte zal niet alleen het gevolg zijn van vaccinatie maar van het totale pakket aan maatregelen. Het afgelopen anderhalf jaar daalde de kalversterfte, wat mogelijk ook een gevolg is van alle aandacht die er was voor het verbeteren van de zorg voor kalveren. ■

Monitoring

DIERGEZONDHEID

Al sinds 2002 houdt Royal GD zich intensief bezig met de uitvoering van de diergezondheidsmonitoring in Nederland. Hiervoor werken wij nauw samen met onder andere de diersectoren, de zuivel, het ministerie van LNV, dierenartsen en veehouders. Deze rubriek verhaalt over bijzondere gevallen, speciaal onderzoek en opvallende resultaten die het werk van de monitoring oplevert. Samen werken we aan diergezondheid in het belang van dier, dierhouder en samenleving.